

PERFEKTUM TVOŘENÍ

Perfektum se tvoří pomocí různých znaků napříč konjugacemi. I když u některých konjugací převažuje jeden typ, vždy jsou tam zastoupeny i jiné znaky. Tvary perfekta a tzv. supina je proto nutné se naučit.

1. Znakem -v-:

Velká část sloves 1. a 4. konjugace, ale i u řady jiných sloves, např.:

- *laudō, laudāre, laudāvī, laudātum*
- *dēleō, dēlere, dēlēvī, dēlētum*
- *petō, petere, petīvī, petītum*
- *audiō, audīre, audīvī, audītum*

2. Znakem -u-:

Většina sloves 2. konjugace, ale i jiná, např.:

- *moneō, monēre, monuī, monitum* „napomínat“; *teneō, tenēre, tenuī, (tentum ve složeninách)* „držet“
- *cōnsulō, cōnsulere, cōnsuluī, cōnsultum* „ptát se na radu“
- *vetō, vetāre, vetuī, vetitum* „zakazovat“

3. Znakem -s-:

Původně to byl tzv. sigmatický aorist. Vyskytuje se zejména u sloves 3. konjugace, ale i u sloves 2. a 4. konjugace. Ve styku se -s- může docházet k hláskovým změnám (*dīcō, ale dīxī; regō, ale rexī; gerō, ale gessī*)

- *scrībō, scrībere, scrīpsī, scrīptum* psát“; *dīcō, dīcere, dīxī, dictum* „říkat“; *trahō, trahere trāxī, tractum* „táhnout“
- *maneō, manēre, mānsī, mānsūm* „setrvávat“
- *sentiō, sentīre, sēnsī, sēnsūm* „cítit“

4. Zdloužením kmenové samohlásky:

- *legō, legere, lēgī, lēctum* „číst“; *agō, agere, ēgī, āctum* „dělat, hnát“; *faciō, facere, fēcī, factum* „dělat“
- *adiuvō, adiuvāre, adiūvī, adiūtum* „pomáhat“

5. Reduplikací:

Pozůstatky původního perfekta, které se tvořilo zdvojením počáteční souhlásky a přidáním vokálu.

- *parcō, parcere, pepercī* „šetřit“; *currō, currere, cucurrī, cursum* (asimilace na -u-) „běžet“; *cadō cadere, cecidī, cāsūrus* „padat“
- *spondeō, spondēre, spopondī, spōnsūm* „slibovat“

6. Kmen perfektní se rovná kmeni přítomnému:

V praxi to znamená, že tvary od přítomného a perfektního kmene rozeznáme pouze podle koncovek.

Pozor na tvary, které mohou mít více významů, např. *dēfendī* „být bráněn“ (inf. prez. pas.) a zároveň „ubráníl jsem“ (1. os. sg. ind. perf. akt.) nebo *dēfendit* „brání“ i „ubráníl“

- *dēfendō, dēfendere, dēfendī, dēfensūm* „bránit“; *statuō, statuere, statuī, statūtum* „stanovit“; *tribuō, tribuere, tribuī, tribūtum* „udělovat“

1. konjugace (výjimky)

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
adiuvō	adiuvāre	adiūvī	adiūtum		pomáhat
lavō	lavāre	lāvī	lautum/lavātum/lōtum		mýt
cōnstō	cōnstāre	cōnstī		cōnstātūrus	pevně stát

2. konjugace

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
moneō	monēre	monuī	monitum		napomínat
noceō	nocēre	nocuī	nocitum		škodit
exerceō	exercēre	exercuī	exercitum		cvičit
taceō	tacēre	tacuī	tacitum		mlčet
doceō	docēre	docuī	doctum		učit (někoho)
doleō	dolēre	doluī		dolitūrus	bolí mě
teneō	tenēre	tenuī	(tentum) ve slož.		držet
habeō	habēre	habuī	habitum		mít
<i>adhibeō</i>	<i>adhibēre</i>	<i>adhibuī</i>	<i>adhibitum</i>		přibírat
pāreō + dat.	pārēre	pāruī		pāritūrus	poslouchat koho
timeō + ak.	timēre	timuī			bát se koho
valeō	valēre	valuī		valitūrus	být zdrav
ēmineō	ēminēre	ēminuī			vynikat
studeō	studēre	studuī			usilovat
vereor + ak.	vererī	veritus sum			bát se koho
mereor	mererī	meritus sum			zasloužit se
appāret	appārēre	appāruit			je jasné, neos.
dēleō	dēlēre	dēlēvī	dēlētum		ničit
impleō	implēre	implēvī	implētum		naplňovat
maneō	manēre	mānsī	mānsūm		zůstávat
pesuādeō	persuādēre	persuāsī	persuāsūm		přesvědčit
rīdeō	rīdēre	rīsī	rīsūm		smát se
respondeō	respondēre	respondī	respōnsūm		odpovědět
obsideō	obsidēre	obsēdī	obsessūm		obléhat
videō	vidēre	vidī	vīsūm		vidět
caveō	cavēre	cāvī	cautum		střežit

3. konjugace

prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
dīcō	dīcere	dīxī	dictum		říkat
dūcō	dūcere	dūxī	ductum		vést
<i>addūcō</i>	<i>addūcere</i>	<i>addūxī</i>	<i>adductum</i>		<i>přivádět</i>
<i>redūcō</i>	<i>redūcere</i>	<i>redūxī</i>	<i>reductum</i>		<i>vést zpět</i>
regō	regere	rēxī	rēctum		řídit
<i>dīrigō</i>	<i>dīrigere</i>	<i>dīrēxī</i>	<i>dīrēctum</i>		<i>mířit někam, řídit</i>
tegō	tegere	tēxī	tēctum		krýt
vīvō	vīvere	vīxī		vīcturus	žít
trahō	trahere	trāxī	tractum		táhnout
cingō	cingere	cīnxī	cīnctum		opásávat
scrībō	scrībere	scrīpsī	scrīptum		psát
carpō	carpere	carpsī	carptum		trhat

3. konjugace					
prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
gerō	gerere	gessī	gestum		nést, konat
mittō	mittere	mīsī	missum		posílat
committō	committere	commīsī	commisum		svěřít
prōmittō	prōmittere	prōmīsī	prōmissum		slibovat
laedō	laedere	laesī	laesum		poškozovat
claudō	claudere	clausī	clausum		zavírat
conclūdō	conclūdere	conclūsī	conclūsus		uzavírat
dīvidō	dīvidere	dīvīsī	dīvīsum		rozdělit
cēdō	cēdere	cessī	cessum		ustupovat
concedō	concedere	concessī	concessum		podvolit se
succēdō	succēdere	successī	successum		nastupovat po někom
premō	premere	pressī	pressum		tlačít
legō	legere	lēgī	lēctum		číst, sbírat
colligō	colligere	collēgī	collēctum		sbírat
dēligō	dēligere	dēlēgī	dēlēctum		vybírat
dīligō	dīligere	dīlēxī	dīlēctum		mít rád
neglegō	neglegere	neglēxī	neglēctum		zanedbávat
intelligō	intelligere	intellēxī	intellēctum		rozumět
emō	emere	ēmī	ēemptum		kupovat
fugiō	fugere	fūgī		(fugitūrus)	utéct
agō	agere	ēgī	āctum		hnát, konat
redigō	redigere	redēgī	redāctum		přivádět zpět
subigō	subigere	subēgī	subāctum		podrobit
cōgō	cōgere	coēgī	coāctum		nutit
capiō	capere	cēpī	captum		brát, chytat
accipiō	accipere	accēpī	acceptum		přijímat
incipiō	incipere	incēpī	inceptum		začínat
dēcipiō	dēcipere	dēcēpī	dēceptum		klamat
faciō	facere	fēcī	factum		dělat
afficiō	afficere	affēcī	affectedum		opatrít něko- ho něčím
cōnficiō	cōnficere	cōnfēcī	cōnfectum		zhotovit
perficiō	perficere	perfēcī	perfectum		dokončit
interficiō	inteficere	interfēcī	interfectum		zabíjet
vincō	vincere	vīcī	victum		zvítežit
iaciō	iacere	iēcī	iactum		házet
disiciō	disicere	disiēcī	disiectum		rozhazovat
frangō	frangere	frēgī	frāctum		lámat
statuō	statuere	statuī	statūtum		stanovit
cōstituō	cōstituere	cōstituī	cōstitutum		stanovit
dēstituō	dēstituere	dēstituī	dēstitutum		opouštět
tribuō	tribuere	tribuī	tribūtum		udělovat
solvō	solvere	solvī	solūtum		uvolňovat
dēfendō	dēfendere	dēfendī	dēfensum		bránit
offendō	offendere	offendī	offensum		urazit někoho
scandō	scandere	scandī			stoupat
dēscendō	dēscendere	dēscendī	dēscēnsus		sestupovat
trāscendō	trāscendere	trāscendī	trāscēnsus		přejít
vertō	vertere	vertī	versum		obracet
tangō	tangere	tetigī	tāctum		dotýkat se

3. konjugace					
prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
parcō + dat.	parcere	pepercī		parsūrus	ušetřit koho
discō	discere	didicī			učit se
vendō	vendere	vendidī			prodávat
cadō	cadere	cecidī		cāsūrus	padat
<i>incidō</i>	<i>incidere</i>	<i>incidī</i>			<i>vpadat</i>
caedō	caedere	cecīdī	caesum		porážet
<i>occīdō</i>	<i>occīdere</i>	<i>occīdī</i>	<i>occīsum</i>		<i>zabít</i>
currō	currere	cucurrī	cursum		běžet
<i>concurrō</i>	<i>concurrere</i>	<i>concurrī</i>	<i>concursum</i>		<i>sbíhat se</i>
pellō	pellere	pepulī	pulsum		zahánět
canō	canere	cecinī			zpívat
crēdō	crēdere	crēdidī	crēditum		věřit
tendō	tendere	tetendī	tentum		napínat
<i>contendō</i>	<i>contendere</i>	<i>contendī</i>	<i>contentum</i>		<i>usílovat</i>
condō	condere	condidī	conditum		založit
reddō	reddere	reddidī	redditum		dát zpět
dēcernō	dēcernere	dēcrēvī	dēcrētum		rozhodovat
cupiō	cupere	cupīvī	cupītum		toužit
petō	petere	petīvī	petītum		žádat
nōscō	nōscere	nōvī	nōtum		poznávat
<i>cōgnōscō</i>	<i>cōgnōscere</i>	<i>cōgnōvī</i>	<i>cōgnitum</i>		<i>poznávat</i>
<i>ignōscō</i>	<i>ignōscere</i>	<i>ignōvī</i>			<i>odpouštět</i>
colō	colere	coluī	cultum		ctít
pōnō	pōnere	posuī	positum		klást
<i>impōnō</i>	<i>impōnere</i>	<i>imposuī</i>	<i>impositum</i>		<i>vkládat</i>
<i>dēpōnō</i>	<i>dēpōnere</i>	<i>dēposuī</i>	<i>dēpositum</i>		<i>odkládat</i>
morior	morī	mortuus sum		moritūrus	zemřít
nāscor	nāscī	nātus sum			narodit se
patior	patī	passus sum			trpět
orior	orīrī	ortus sum		oritūrus	vznikat
<i>exorior</i>	<i>exorīrī</i>	<i>exortus sum</i>			<i>povstávat</i>
loquor	loquī	locūtus sum			mluvit
sequor	sequī	secūtus sum			následovat

4. konjugace					
prézens	inf. prés.	perfektum	supinum	ptc. fut.	význam
veniō	venīre	vēnī	ventum		přijít
aperiō	aperīre	aperuī	apertum		otevřít
vinciō	vincīre	vīnxī	vīnctum		vázat
sentiō	sentīre	sēnsī	sēnsum		cítit
largior	largīrī	largītus sum			štědře dávat